

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการไปใช้สิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น

Development of Integrated Buddhist Political Participation for Exercising Voting Rights in the Election of Members of the House of Representatives in Khon Kaen Province

อภินพ ฮาดภักดี^{1*}

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Aphinop Hadphakdee¹

¹Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Khon Kaen, Thailand

✉: aphinop.1978@gmail.com

(* Author Corresponding Email)

Received: 22 July 2025; Revised: 24 July 2025; Accepted: 06 August 2025

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น และ 3) เสนอพัฒนาการการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการไปใช้ สิทธิออกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ในระยะที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ พระสงฆ์นักวิชาการ นักวิชาการ นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการ ตัวแทนหน่วยงาน จำนวน 18 รูป/คน ระยะที่ 2 แจกแบบสอบถามจากประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 400 ตัวอย่าง ระยะที่ 3 การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ พระสงฆ์นักวิชาการ นักวิชาการ นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการตัวแทนหน่วยงาน จำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ พรรคการเมือง. นโยบายของพรรคการเมือง. ปุคคลัญญูตา การรู้จักบุคคล. อัตถัญญูตา การรู้จักผล. คุณสมบัติของผู้สมัคร. ธรรมัญญูตา การรู้จักและรู้เหตุ และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงบูรณาการเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) รู้หลักและเหตุทางการเมือง 2) รู้จักผลกับเหตุที่เกี่ยวข้องกัน 3) รู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ 4) รู้ประมาณและประเมินสิ่งต่าง ๆ 5) รู้การบริหาร

เวลา 6) รู้จักวิเคราะห์ชุมชน และ 7) การรู้จักกับบุคคล ประชาชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบต่าง ๆ

คำสำคัญ: การพัฒนาการมีส่วนร่วม. กิจกรรมทางเมือง. สัปบุริสธรรม. การเลือกตั้ง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

Abstract

This research employed a mixed methods approach with three objectives: 1) to study political participation in the election of members of the House of Representatives in Khon Kaen Province; 2) to examine the factors influencing such participation; and 3) to propose the development of integrated Buddhist political participation for exercising the right to vote. In the first phase, in-depth interviews were conducted with 18 key informants, including monks, academics, politicians, local leaders, civil servants, and representatives from relevant agencies. In the second phase, questionnaires were distributed to a sample of 400 residents in Mueang District, Khon Kaen Province. In the third phase, focus group discussions were conducted with 9 participants from the same target groups. The research results revealed that public opinion regarding political participation in the election was at a high level overall. Factors significantly influencing political participation (at the 0.05 level) included political parties, party policies, *puggalaññutā* (knowing individuals), *atthaññutā* (knowing results), candidate qualifications, *dhammaññutā* (knowing principles and reasons), and election campaigning. The proposed model for integrated Buddhist political participation emphasized the application of the *sappurisa-dhamma* (virtues of a true person), consisting of: 1) *dhammaññutā* (knowing principles and reasons), 2) *atthaññutā* (knowing results and their causes), 3) *attanññutā* (knowing oneself and one's role), 4) *mattaññutā* (knowing moderation and appropriate evaluation), 5) *kārajññutā* (knowing time management), 6) *parisaññutā* (knowing the community), and 7) *puggalaññutā* (knowing people). This framework enhances opportunities for people to participate in various monitoring and civic engagement activities.

Keyword: Participation development. political activities. good people. elections. members of the House of Representatives

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 78 บัญญัติไว้ว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบรวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ทั้งยังกำหนดให้หน่วยงานราชการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคมไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ การเมืองเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชีวิตและการดำรงชีวิตทุกด้านทุกมิติ เศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม (ณรงค์ เส็งประชา. 2538)

สภาผู้แทนราษฎรไทย ประกอบด้วยสมาชิกโดยตรงทั้งหมด 500 คน และแบ่งการได้มาออกเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จำนวน 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง โดยให้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวน 100 คน ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรูปแบบนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ 2564 ทั้งนี้อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่โดยตรงในทางนิติบัญญัติ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ ก็ด้วยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และยังมีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินด้วย เช่น การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถาม และการเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ทั้งนี้ เป็นไปตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา และรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2555)

การพัฒนาประเทศจึงต้องอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศไทยที่ยั่งยืน และพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นแม่แบบในการดำเนินชีวิตของคนไทยมายาวนาน อีกทั้งพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่นำพาบุคคลและสังคมไปสู่ความเจริญงอกงามทางจิตใจและปัญญา ด้วยวิถีแห่งการปฏิบัติที่หลากหลายส่งเสริมการฝึกอบรมจิตใจและการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามเป็นจริง สังคมไทยได้ยึดถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงการเสริมสร้างคุณธรรมต่างๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศ แทบทุกชุมชนได้สร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นกับคนไทยทั้งทางด้านจิตใจและปัญญาสามารถรับมือกับทุกสภาพปัญหา ทำให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ชุมชนดั้งเดิมของไทยจึงมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ มีความพอเพียงพึ่งตนเองได้ คนในชุมชนอยู่กันแบบเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน อยู่กันแบบมีน้ำใจเอื้ออาทร มีความเป็นญาติมิตรเป็นเครื่องร้อยรัดคนในชุมชนเข้าด้วยกัน (เจตน์ ต้นติวณิชชานนท์. 2557)

เพราะฉะนั้น การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบผู้แทนโดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นมาทำหน้าที่แทนตนนั้นยังไม่สามารถสนองตอบและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ

อธิปไตยได้อย่างทั่วถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เฉพาะเป็นการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบาย การบริหารงานของรัฐบาล ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเพื่อศึกษาและนำเสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธ บูรณาการเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น และวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาหลักพุทธธรรมและแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยา โดยนำหลักสัพพริศธรรม 7 มาบูรณาการเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธ บูรณาการเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถกแถลง เพื่อนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในภาพรวมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธ บูรณาการเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ พระสงฆ์นักวิชาการ นักวิชาการ นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการ ตัวแทนหน่วยงาน จำนวน 18 รูป/คน โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 แจกแบบสอบถามจากประชากรตัวอย่างในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 400 ตัวอย่าง จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Taro Yamane) โดยใช้เครื่องมือแบบออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา กลุ่มอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 คำถามการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย คำถามทั้งหมด 20 ข้อ ตอนที่ 3 คำถามหลักสัปดาห์ปริศธรรม 7 ประกอบด้วย คำถามทั้งหมด 35 ตอนที่ 4 คำถามปัจจัยที่สนับสนุนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย คำถามทั้งหมด 20 ข้อ ที่มีการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิ นิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงอยู่ที่ระหว่าง 0.80-1.00 ส่วนการหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง กับกลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.91 และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Development: S.D.) และ 2. สถิติเชิงอนุมาน (Quantitative statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการทดสอบการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี Stepwise เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัวโดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ระยะที่ 3 การสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญ พระสงฆ์นักวิชาการ นักวิชาการ นักการเมือง ผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการตัวแทนหน่วยงาน จำนวน 9 รูป/คน โดยการประเมินแบบขอข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอแบบพรรณนาความ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในระยะที่ 1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า

1) **ด้านการตรวจสอบการทำงาน** ประชาชนมีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งในฐานะของการเป็น พลเมืองของชาติซึ่งอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กรอบของรัฐธรรมนูญที่ถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีมีความสามารถ สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนไปทำหน้าที่ในการ บริหารท้องถิ่นและดูแลประชาชนในพื้นที่ได้

2) **ด้านการกำหนดนโยบาย** การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้กำหนดนโยบายหาเสียงเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่งตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย กฎหมายระบุว่าประชาชนสามารถกระทำได้ ประชาชนหลายคนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนชื่นชอบได้ และสามารถช่วยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหาเสียงได้ สามารถเป็นกระบอกเสียงในการรณรงค์ให้ผู้อื่นออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้

3) **ด้านการบริหาร** ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในการประชุม การพิจารณาเรื่องกิจกรรมนโยบายทางการเมืองท้องถิ่นการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐการปฏิบัติราชการของหน่วยงานทางการเมืองปกครอง ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อสำคัญกับการดำรงชีวิตและชุมชนของตน

4) ด้านการติดตามข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการการทำงานของ ส.ส. ของพรรคการเมืองที่ตนเองสนใจผ่านกลุ่มเพจ เฟสบุ๊ก มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพรรคการเมือง ให้กำลังใจตลอดจนแชร์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และได้ติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น การอภิปรายการประชุมทางรัฐสภาเป็นสำคัญ

2) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า (1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการติดตามข่าวสาร รองลงมาคือ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการตรวจสอบการทำงาน และด้านการบริหาร ตามลำดับ และ (2) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ตามหลักปรัศธรรม 7 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ อดัมมัญญา รองลงมาคือ อดัตถัญญา กาลัญญา อดัตถัญญา บุคคลัญญา กาลัญญา และอดัตถัญญา ตามลำดับ

ผลการวิจัยในระยะที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ที่ถูกเลือกเข้าในสมการคือ พรรคการเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 0.757 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรพรรคการเมืองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.757 หน่วย เมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.265 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรพรรคการเมืองเพิ่มขึ้น 1 หน่วยคะแนนมาตรฐาน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.265 หน่วยคะแนนมาตรฐาน เมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.30

ขั้นตอนที่ 2 ตัวแปรอิสระตัวที่ 2 ที่ถูกเลือกเข้าในสมการคือ นโยบายของพรรคการเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 0.671 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรนโยบายของพรรคการเมืองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.671 หน่วย เมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.203 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรนโยบายของพรรคการเมืองเพิ่มขึ้น 1 หน่วยคะแนนมาตรฐาน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้น 0.203 หน่วยคะแนนมาตรฐาน เมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.20

ราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.127 หน่วยคะแนนมาตรฐาน เมื่อจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 36.60

ขั้นตอนที่ 7 ตัวแปรอิสระตัวที่ 7 ที่ถูกเลือกเข้าในสมการคือ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ 0.378 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.378 หน่วย เมื่อจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.093 อธิบายได้ว่า เมื่อคะแนนของตัวแปรการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพิ่มขึ้น 1 หน่วยคะแนนมาตรฐาน ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเพิ่มขึ้น 0.093 หน่วยคะแนนมาตรฐาน เมื่อจัดอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ แล้ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37.30

ผลการวิจัยระยะที่ 3 การพัฒนาการพัฒนาร่วมกันทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการไปใช้ สิทธิออกเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1) อัมมัญญาตา การรู้หลักและเหตุ มีการรู้หลักและเหตุทางการเมืองย่อมนำไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถร่วมแสดงออกถึงความต้องการจนนำไปสู่การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารผ่านตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

2) ด้านอรรถัญญาตา การรู้จักผล เมื่อรู้สาเหตุของสภาพปัญหาว่าเป็นอย่างไรมีสาเหตุอะไรที่เกี่ยวข้อง บาง เป็นเสมือนการรู้ความต้องการของประชาชนและกำหนดนโยบาย หรือดำเนินการสนองตอบความต้องการของประชาชน จักเป็นการชักชวนและทำให้ประชาชนต้องการไปเลือกตั้งเพราะเป็นประโยชน์ของที่ควรจะได้ การดำเนินการอย่างนั้นจักทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการลงคะแนนเลือกตั้ง

3) ด้านอรรถัญญาตา การรู้จักตน เป็นการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศผ่านระบบทางการเมืองการรู้ว่าตนเองจะต้องทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนอาศัยความร่วมมือกันระหว่างภาคการเมืองกับประชาชน

4) ด้านมัตตัญญาตา การรู้ประมาณ เป็นการประเมินสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เช่น เมื่อรู้ปัญหาแล้วในเบื้องต้นต่อมาต้องรู้ว่าต้องแก้อย่างไร มีลำดับขั้นตอนแบบไหน อะไรสำคัญ อะไรจำเป็นก่อนหลัง ต้องวิเคราะห์ความสำคัญของงาน หรือสถานการณ์แต่ละรูปแบบได้ว่าส่วนใดมีความเร่งด่วน หรือจำเป็นมากกว่า ย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง การติดตามข้อมูลข่าวสาร และประเมินทางเลือกเพื่อใช้ในการดำเนินการด้านนโยบายได้

5) ด้านกาลัญญาตา การรู้จักกาล รู้ว่าจะจัดการเวลาอย่างไร มีการบริหารเวลาในการดำเนินนโยบายให้

ประชาชนได้รับทราบเป็นระยะตามความเหมาะสม มีกรอบเวลาที่ชัดเจนในส่วนที่สามารถทำได้ทันทีและสิ่งที่ทำได้ในระยะถัดไปหรือระยะต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้าใจว่าทุกนโยบายมีกรอบเวลาของตัวเอง ทำให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการติดตามข้อมูลข่าวสารได้อย่างทันสมัย

6) ด้านปรัญญา การรู้จักชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย มีการวิเคราะห์ชุมชน สังคม ประเทศชาติในองค์รวมหรือความต้องการของชุมชน นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย การรู้จักชุมชนเป็นการรู้ว่าจะทำความเข้าใจร่วมกับประชาชนในเรื่องนโยบายทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อเชื่อมประสานประโยชน์ระหว่างชุมชนของตัวเองว่าจะได้สิทธิอะไร หรือเข้าถึงอะไร อันเป็นประโยชน์ต่อการเลือก เพื่อให้ชุมชนได้สิทธิอันพึงได้จากทางเลือกและไม่เลือก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือก

7) ด้านบุคคลัญญา การรู้จักบุคคล ประชาชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบต่าง ๆ แต่บุคคลที่เป็นตัวแทนจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากพอสมควรที่ประชาชนจะให้ความหวังได้ คือ ผู้สมัครที่เป็นคนในพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ เมื่อผู้สมัครเป็นคนในพื้นที่ย่อมทำให้ประชาชนเข้าใจและคาดหวังได้ว่าจะเข้าไปปัญหาหาของประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัยระยะที่ 1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เชิงคุณภาพ 1) ด้านการตรวจสอบการทำงาน ประชาชนมีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งในฐานะของการเป็น พลเมืองของชาติ 2) ด้านการกำหนดนโยบาย การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้กำหนดนโยบายหาเสียงเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่งตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ๓) ด้านการบริหาร ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในการประชุม การพิจารณาเรื่องกิจกรรมนโยบายทางการเมืองท้องถิ่นการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐการปฏิบัติราชการของหน่วยงานทางการเมืองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อชีวิตและชุมชนของตนเอง และ ๔) ด้านการติดตามข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการการทำงานของ ส.ส. ของพรรคการเมืองที่ตนเองสนใจผ่านกลุ่มเพจ เฟสบุ๊ก มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพรรคการเมือง ให้กำลังใจ ตลอดจนแชร์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และได้ติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น การอภิปรายการประชุมทางรัฐสภาเป็นสำคัญ เชิงปริมาณ ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นให้ความสำคัญต่อการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย มองเห็นหลักความเป็นเหตุเป็นผล รู้จักตัวบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง รู้จักพรรคการเมืองเป็นอย่างดี และทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับมาก และอีกอย่างประชาชนยังให้ความสำคัญต่อหลักสัปปุริสธรรม ๗ ที่ต้องรู้หลักและเหตุ รู้ผล รู้ตนเองว่าอะไรควรให้ความสำคัญ รู้จักประมาณ รู้จักเวลาอันสมควรเพื่อปากท้องของประชาชนร่วมกัน รู้จักชุมชน และรู้จักตัวบุคคลที่ตนเองยอมรับ

ได้ว่าจะเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในสภาและการบริหารประเทศต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ คงฤทธิ กุลวงศ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านข้อมูล ข่าวสาร กล่าวคือ ประชาชนมีความสนใจในข้อมูลข่าวสาร ทางการเมืองน้อย ด้านแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองน้อย ด้านการตัดสินใจ กล่าวคือ ประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผู้นำ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการเมืองน้อย และด้านการติดตามตรวจสอบ และนักการเมืองน้อย สอดคล้องกับ นิติพันธ์ อินทโชติ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ โดยบูรณาการประยุกต์หลักธรรมอภิธานิย ธรรม ๗ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์และคณะ (2553) ได้วิจัยเรื่อง “การ พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนารูปแบบการมี ส่วนร่วมในการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษา ได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วยคณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน ๖ ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุน เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย และ สอดคล้องกับ สุทน ทองเล็ก (2562) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัด สระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไปในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการ เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนกับหลักอภิธานิยธรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชน จังหวัดสระแก้ว พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับอภิธานิยธรรม มีความสัมพันธ์อยู่ใน ระดับสูง สอดคล้องกับ พระครูอุเทศธรรมสาทิส (อดิศักดิ์ อชิโต) (2564) ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธ ธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำใน การปกครองของพระสังฆาธิการในจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า ภาวะผู้นำในการ ปกครองของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานี 7 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า พรรคการเมือง, นโยบายของพรรคการเมือง, บุคคลัญญูตา การรู้จักบุคคล อุตัญญูตา การรู้จักประโยชน์ คุณสมบัติของผู้สมัคร ธรรมัญญูตา การรู้หลักและรู้ เหตุ และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

การวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ คือ ทั้งตัวหลักสัปปุริสธรรม 7 และปัจจัยสนับสนุนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น อย่างน้อยปัจจัยละ 1 ตัว ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ปัจจัยหลักสัปปุริสธรรม 7 คือ ด้านบุคคลัญญา การรู้จักบุคคล อุตัญญา การรู้จักผล และอัมมัญญา การรู้หลักและเหตุ มีส่วนสำคัญเบื้องต้นที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การรู้หลักและเหตุทางการเมืองย่อมนำไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถร่วมแสดงออกถึงความต้องการจนนำไปสู่การกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารผ่านตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เมื่อรู้สาเหตุของสภาพปัญหาว่าเป็นอย่างไรมีสาเหตุอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง เป็นเสมือนการรู้ความต้องการของประชาชนและกำหนดนโยบาย หรือดำเนินการสนองตอบความต้องการของประชาชน จักเป็นการชักชวนและทำให้ประชาชนต้องการไปเลือกตั้งเพราะเป็นประโยชน์ของที่ควรจะได้การดำเนินการอย่างนั้นจักทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการลงคะแนนเลือกตั้ง และประชาชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบต่าง ๆ แต่บุคคลที่เป็นตัวแทนจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากพอสมควรที่ประชาชนจะให้ความหวังได้ คือ ผู้สมัครที่เป็นคนในพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ เมื่อผู้สมัครเป็นคนในพื้นที่ย่อมทำให้ประชาชนเข้าใจและคาดหวังได้ว่าจะเข้าในปัญหาหาของประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ปัจจัยสนับสนุนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง ด้านนโยบายของพรรคการเมือง และด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับ สุทน ทองเล็ก (2562) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับอธิปไตยธรรม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับ สุวรรณ แก้วนะ (2464) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเทศบาลตามหลักสัปปุริสธรรม ประกอบด้วย รู้จักเหตุ (อัมมัญญา) รู้จักผล (อุตัญญา) รู้จักตน (อุตัญญา) รู้จักประมาณ (มัตตัญญา) รู้จักกาล (กาลัญญา) รู้จักชุมชน (ปริสัญญา) และรู้จักบุคคล (บุคคลัญญา) ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล โดยรวมร้อยละ ๒๑ และสอดคล้องกับ พระครูอุเทศธรรมสาทิส (อดิศักดิ์ อชิโต) (2564) ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการปกครองของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานีหลักสัปปุริสธรรม 7 ดังนี้ 1) หลักอัมมัญญา คือ การนำหลักการรู้จักเหตุรู้ความจริงการนำหลักการรู้จักเหตุรู้ความจริง รู้หลักการแห่งเหตุผล การนำหลักรู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ 2) หลักอุตัญญา คือ รู้จักผล การนำหลักความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำตามหลักการปกครองนั้นๆ 3)

หลักอรรถัตถ์ญาณ คือ การรู้จักตน การนำหลักความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำตามหลักการปกครองนั้น ๆ 4) หลักมัตถ์ญาณ คือ รู้จักประมาณ การนำหลักความรู้จักความพอดีในการสอยปัจจัย 45) หลักกาลญาณ คือ รู้จักกาลเวลา การนำหลักกาลเวลาอันเหมาะสม จะต้องมีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน สถานการณ์ในเวลานั้นๆ 6) หลักปริสญาณ คือ รู้จักชุมชน การนำหลักกริยาที่จะประพัตต่อชุมชนนั้น ว่าควรจะทำเนนกิจการในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ 7) หลักบุคคลปริญาณ คือ รู้จักบุคคล การนำหลักความรู้จักความแตกต่างของบุคคลโดยอธยาศัย และใช้บุคคลให้เหมาะสมกับงาน

ผลการวิจัยระยะที่ 3 การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) ธัมมญาณ การรู้หลักและเหตุ มีการรู้หลักและเหตุทางการเมือง 2) ด้านอรรถัตถ์ญาณ การรู้จักผล เมื่อรู้สาเหตุของสภาพปัญหาว่าเป็นอย่างไรมีสาเหตุอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง 3) ด้านอรรถัตถ์ญาณ การรู้จักตน เป็นการรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ 4) ด้านมัตถ์ญาณ การรู้ประมาณ เป็นการประเมินสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เช่น เมื่อรู้ปัญหาแล้วในเบื้องต้นต่อมาต้องรู้ว่าต้องแก้อย่างไร มีลำดับขั้นตอนแบบไหนอะไรสำคัญ อะไรจำเป็นก่อนหลัง 5) ด้านกาลญาณ การรู้จักกาล รู้ว่าจะจัดการเวลาอย่างไร มีการบริหารเวลาในการดำเนินนโยบายให้ประชาชนได้รับทราบเป็นระยะตามความเหมาะสม มี 6) ด้านปริสญาณ การรู้จักชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการการวางนโยบาย มีการวิเคราะห์ชุมชน สังคม ประเทศชาติในองค์รวมหรือความต้องการของชุมชน และ 7) ด้านบุคคลญาณ การรู้จักกับบุคคล ประชาชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจสอบต่าง ๆ แต่บุคคลที่เป็นตัวแทนจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากพอสมควรที่ประชาชนจะให้ความหวังได้ คือ ผู้สมัครที่เป็นคนในพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ เมื่อผู้สมัครเป็นคนในพื้นที่ย่อมทำให้ประชาชนเข้าใจและคาดหวังได้ว่าจะเข้าใจปัญหาของประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ พระครูอุเทศธรรมสาทิส (อดีตคต อธิโต) (2564) ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการปกครองของพระสังฆาธิการจังหวัดอุทัยธานีหลักสัปปุริสธรรม 7 ดังนี้ (1) หลักธัมมญาณ คือ การนำหลักการรู้จักเหตุรู้ความจริงการนำหลักการรู้จักเหตุรู้ความจริง รู้หลักการแห่งเหตุผล การนำหลักรู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ (2) หลักอรรถัตถ์ญาณ คือ รู้จักผล การนำหลักความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำตามหลักการปกครองนั้นๆ (3) หลักอรรถัตถ์ญาณ คือ การรู้จักตน การนำหลักความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำตามหลักการปกครองนั้น ๆ (4) หลักมัตถ์ญาณ คือ รู้จักประมาณ การนำหลักความรู้จักความพอดีในการสอยปัจจัย 4 (5) หลักกาลญาณ คือ รู้จักกาลเวลา การนำหลักกาลเวลาอันเหมาะสม จะต้องมีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน สถานการณ์ในเวลานั้นๆ (6) หลักปริสญาณ คือ รู้จักชุมชน การนำหลักกริยาที่จะประพัตต่อชุมชนนั้น ว่าควรจะทำเนนกิจการในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ

และ (7) หลักบุคคลโปโรปรัชญา คือ รู้จักบุคคล การนำหลักความรู้จักความแตกต่างของบุคคลโดยอธยาศัย และใช้บุคคลให้เหมาะสมกับงานสอดคล้องกับ สุวรรณ แก้วนะ (2564) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเทศบาลตามหลักสัปปริสธรรม ประกอบด้วย รู้จักเหตุ (ธัมมัญญา) รู้จักผล (อรรถัญญา) รู้จักตน (อัตตัญญา) รู้จักประมาณ (มัตตัญญา) รู้จักกาล (กาลัญญา) รู้จักชุมชน (ปริสัญญา) และรู้จักบุคคล (บุคคลัญญา) ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาล โดยรวมร้อยละ 21 และสอดคล้องกับ ถนัด ไชยพันธ์ (2564) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หลักพุทธธรรมที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หลักสัปปริสธรรม 7 ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๓.การพัฒนาการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำหลักสัปปริสธรรม 7 และพละ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน จะส่งผลและก่อให้เกิดหลักการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมที่จะประกอบการงานอาชีพและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับชีวิตของประชาชนอีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทยมีดังนี้:

1. ภาครัฐควรนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง เพื่อไม่ให้เป็นการใช้งบประมาณแผ่นดินซ้ำซ้อนกันในโครงการพัฒนาท้องถิ่นของหน่วยงานต่าง ๆ

2. ภาครัฐควรมีนโยบายเชิงรุกในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทุกวาระ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างอิสระและหลากหลายช่องทาง

3. ภาครัฐควรมีนโยบายเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยอาจกำหนดให้ทุกโครงการต้องผ่านการเห็นชอบจากประชาชนในพื้นที่ที่มีการทำรายงานการประชุมร่วมกับประชาชนและการทำประชาคมติ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิและหน้าที่ในการเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจในกิจกรรมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาร่วมกันระหว่างทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะอย่างไรก็ตามยังมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปเพื่อขยายความรู้และพัฒนาร่วมกันทางการเมืองให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

1. ประเด็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในประชากรกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อขยายขอบเขตของผลการศึกษากว้างขวางยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบใหม่ ๆ จากผลการวิจัย

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นโดยอาจใช้การประยุกต์หลักพุทธธรรมอื่น ๆ เช่น หลักสารานียธรรม เพื่อให้เกิดการประยุกต์หลักพุทธธรรมในประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ

3. ควรมีการศึกษาประเด็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นโดยอาจพิจารณาตัวแปรย่อยของปัจจัยทางการเมืองเพิ่มเติม เช่น หลักความเสมอภาค การก้าวเข้าสู่การมีอำนาจทางการเมืองการกำหนดหน้าที่ของ บุคคลที่เกี่ยวข้องกันในสังคม หลักการทางประชาธิปไตย หลักการระงับความขัดแย้ง หลักแห่งภาวะผู้นำ และหลักการที่ว่าด้วยการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการวิจัยในการเลือกตั้งระดับชาติ

เอกสารอ้างอิง

คงฤทธิ์ กลวงศ์. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ

อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3), 109–125.

ณรงค์ เสียงประชา. (2538). *มนุษย์กับสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ณัด ไชยพันธ์. (2564). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิติพันธ์ อินทโชติ. (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทยในจังหวัดชัยภูมิ* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

เจตน์ ต้นดิวงษ์ชานนท์. (2557). บทบาทของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาชาติ: มุมมองของอาจารย์ป่วย อึ้งภากรณ์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(2), 343–358.

สุทน ทองเล็ก. (2562). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูอุเทศธรรมสาทิส (อดิศักดิ์ อชิโต). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดอุทัยธานี* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวรรณ แก้วนะ. (2564). *การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.